ચોપાઇ- મોટા મરીચી પર ઉપકારી, દીનજનતણા દુઃખહારી ।
આવ્યા શુક જનમના યોગી, ગર્ગ ગૌતમ બ્રહ્મરસ ભોગી ॥૧॥
આવ્યા બગદાલવજી બૂઢ, ગૌરમુખ ને જ્ઞાનના ગૂઢ ।
આવ્યા અષ્ટાવક્ર ને આસ્તિક, શાકટાયન શૃંગી શૌનક ॥૨॥
આવ્યા ઔર્વ આરુણિ આસુરી, ભરદ્વાજઋષિ ને ભાગુરી ।
આવ્યા ઋષિ અંગિરા અગસ્ત્ય, સત્યધર્મી શુક્ર ને સંવર્ત ॥૩॥
આવ્યા વત્સ વોઢુ વિભાંડક, જરત્કારુ જૈમિનિ જાપક ।
આવ્યા સૌભરી શાકલ્ય શક્તિ, વળી આર્ષ્ટિષેણ કહું અત્રિ ॥૪॥
આવ્યા મુનિ મૈત્રેય માંડવ્ય, જાજળી જયંત જૈગીષવ્ય ।
આવ્યા બૃહસ્પતિ વેદશિરા, વિશ્વામિત્ર વસિષ્ઠ સુધિરા ॥૫॥
આવ્યા કવષ કતુ કક્ષીવાન, યાજ્ઞવલ્ક્ય જાબાળ સુજાન ।
ઉતથ્ય ઉપમન્યુ ને ઔર્વ, દયાળુ જે દેવલ ને રૌર્વ ॥૬॥
આવ્યા વામદેવને વાલ્મિક, વિપુલ બ્રહ્મચર્ય વશિક ।
પિપ્પલાદ પુલહ પુલસ્ત્ય, કચ કૃપાળુ કશ્યપ સમસ્ત ॥૭॥
આવ્યા કર્દમ ને કાત્યાયન, પંચશિખ ને વૈશંપાયન ।
આવ્યા પરઉપકારી પ્રચેતા, શંકુવર્ણ ને શંખ લિખિતા ॥૮॥
આવ્યા કણાદ કરભાજન, કર્કશ કણ્વ બભ્રુ ચ્યવન ।
પારાશર લોમશ ને હંસિ, પૈલ પાણિનિ ને ભૃગુઋષિ ॥૯॥
આવ્યા ગાલવ ને જે માતંગ, શાંડિલ્ય શ્વેતકેતુ શરભંગ ।
આવ્યા મેધાતિથિ માનખંડી, બ્રૃહદગ્નિ બ્રૃહદશ્વ વૈતંડી ॥૧૦॥
આવ્યા સુમંતુ ને શરદ્વાન, ઇંદ્રપ્રમદ ને ઇધ્મવાન ।

અથર્વા એકત દ્વિત ત્રિત, માંડુકેય પાઠર હારીત ॥૧૧॥
ભાંડાયનિ ભાર્ગવ ભાલુકિ, શિશંપાયન પર્વત મંકિ ।
કઠ તાંડય કૌંડિન્ય કવશ, ક્ષારપાણિ પર્ણદ સુજશ ॥૧૨॥
હરિશ્મશ્રુ મુનિ અંશુમાન, શાર્કર ને શારદવાન ।
વૈતહવ્ય વળી વાત્સ્યાયન, સાવેતસ ને સૈન્ધવાયન ॥૧૩॥
સાવર્ણિ સાવર્ણ્ય ને સંવર્તુ, ભૂરિષેણ શમિક સંકતુ ।
જમદગ્નિ જાતુકર્ણ્ય જાણો, પ્રણાદ દેવરાત પ્રમાણો ॥૧૪॥
અકૃતવ્રણ વળી જે યાસક, વીતહવ્ય ધ્રુવ ને ઋચિક ।
ગૌરશિરા કૃષ્ણાત્રેય કહીએ, સ્થૂલશિરા મૌંજાયન લહીએ ॥૧૫॥
નાચિકેત તૈતરિ ઉત્તંક, દાલભ્ય કાલવૃક્ષીય નિઃશંક ।
અગ્નિવેશ્ય મુદગલ હતા, મુનિ ઋષ્યશૃંગ જગછતા ॥૧૬॥
શ્વેતકેતુ ને વળી શમિક, ઇંદ્ર પ્રમિતિ કહીએ કુશિક ।
સૌમ્ય નારદ ને સારસ્વત, વત્સ ને વેદશિરા સુમત ॥૧૭॥
અવલંબાયન અરિજીત, આવ્યા ઔર્મિ ઋષિ આશાદિત ।
ધારણિક ધૌમ્ય ને ધ્યાનેશ, બુધ બૌધાયન ને મૌનેશ ॥૧૮॥
ગાંધર્વક ગોભિલ ગોપિત, ગવિષ્ઠિર ગૌશિરા પુનિત ।
પૂર્વાતિથ્ય ને ધ્રુવ વાછિલ, વૈતાનસ દેવ ને વૈહલ ॥૧૯॥
વ્યાઘ્રપદ વળી વિષ્ણુદત્ત, દધ્નાય સૈયજંઘ સમસ્ત ।
દેવોદાસ દેવરાત નામ, દેવાતપ લોહિત અકામ ॥૨૦॥
વૈનતેય ને નૈપુણ મળી, હારિકર્ણિ ચાંદ્રાયણ વળી ।
હરિતકેય વળી હંસાળ, મુનિ ઉદ્દાલકજી દયાળ ॥૨૧॥
એ આદિ ઋષિ સર્વે સંગે, દીઠો આશ્રમ એહ ઉમંગે ।
પ્રથમ વિશાલા સૌએ વિલોકી, દીઠી અતિ રચના અલોકી ॥૨૨॥
અક્ષરધામરૂપ એહ વન, તેને જાણું કર્યું આછાદન ।
ઘાટી છાયાએ શોભે છે ઘણી, દૈયે ઉપમા એને કે તણી ॥૨૩॥
નરનારાયણ ઋષિરાય, તેને કરી રહી છે એ છાંય ।
તેને તળે જોતાં મુનિજન, થયું નરઋષિનું દર્શન ॥૨૪॥

બેઠા આસન ઉપર સુખે, રટે નારાયણ નામ મુખે ।
વળી તેને પાસે ઋષિરાય, બેઠા નવ યોગેશ્વર ત્યાંય ॥૨૫॥
તેનાં નામ સુણજયો સુબુદ્ધ, કવિ અંતરિક્ષ હરિ પ્રબુદ્ધ ।
પિપ્પલાયન કરભાજન, આવિર્હોત્ર દ્રુમિલ પાવન ॥૨૬॥
ચમસ એ નવ યોગી જેહ, જગહિતકારી મુનિ તેહ ।
વળી કલાપ ગ્રામ નિવાસી, દીઠા તનુ આદિ સુખરાશી ॥૨૭॥
એવા અનેક મુનિ ત્યાં મળી, વિંટી બેઠા તે નરને વળી ।
નર સુંદરવર તન શ્યામ, મૃગાજીન કંઠે કંજદામ ॥૨૮॥
એવા નર નયણે નિરખી, મુનિ સહુ બહુ રહ્યા હરખી ।
ત્યારે નરે દીઠા ઋષિરાય, આસનથી ઊઠી લાગ્યા પાય ॥૨૯॥
પછી ઋષિ પડ્યા નરચરણે, વાધી વાલ્યપ ન જાય વરણે ।
પછી આપ્યાં કોમળ આસન, તેહ પર બેઠા મુનિજન ॥૩૦॥
કિધી પરસ્પર પૂજા વળી, પછી નરઋષિ બેઠા મળી ।
નર કહે ઋષિ ધન્ય ધન્ય, તમે વ્હાલા છો નાથને મન ॥૩૧॥
તમ જેવા જે સતપુરુષ, તેનું દુર્લભ મળવું દર્શ ।
મળે ત્રિલોકનું સુખ સોંઘું, પણ મળવું તમારું તે મોંઘું ॥૩૨॥
તમે મળ્યે ટળે કર્મ કોટી, એથી બીજી વાત કઈ મોટી ।
માટે શું કહીએ મહિમા ઘણો, નથી કહ્યો જાતો તમ તણો ॥૩૩॥
ભલે આવ્યા તમે મુનિસાથ, હમણાં દેશે દર્શન નાથ ।
ત્યારે નર પ્રત્યે બોલ્યા મુનીશ, ધન્ય તમે છો બ્રહ્માંડાધીશ ॥૩૪॥
નાથને વહાલા છો તપેશ્વર, પ્રભુ સેવામાં છો તતપર ।
તમે વળી નારાયણ માંઈ, કહીએ અમે ફેર નથી કાંઈ ॥૩૫॥
છો તો એક ને દિસો છો દોય, તેનો ભેદ જાણે જન કોય ।
માટે આ ભૂનાં ભાગ્ય અમિત, થઈ પ્રભુ ચરણે અંકિત ॥૩૬॥
વળી પશુ પંખી વેલી વન, તેનાં પણ ભાગ્ય ધન્ય ધન્ય ।
જે જે વસે છે આશ્રમ આણે, તેનાં ભાગ્ય ન જાયે વખાણે ॥૩૭॥
વળી અમે પણ ભાગ્યશાળી, જોશું નાથને નયણે નિહાળી ।

કહે એમ તે ઋષિ ને નર, કરે પ્રશંસા તે પરસ્પર ॥૩૮॥
એવે સમે નારાયણ જેહ, આવ્યા પર્ણકુટી બાર તેહ ।
ઉગ્ર તપવાળા અતિકાંતિ, શોભે મુખે નથી કહી જાતી ॥૩૯॥
કોટિ અર્ક ઇંદુ ને અગનિ, તેથી તેજ શોભા બહુ બની ।
કરિકરસમ કર અજાન, શોભે સારું તન શ્યામવાન ॥૪૦॥
નવા કંજસમ નેણ દોય, પૂર્ણ ચંદ્ર સમ મુખ સોય ।
દીપે હસવે દંતપંગતિ, ઉરુ ચરણ કોમળ અતિ ॥૪૧॥
ઝીણા પીળા ઉગે શીષકેશ, માથે મુકુટ તેનો છે હમેશ ।
ઓપે ઉર અનુપ વિશાલ, કહીએ કેમ તે તરુ તમાલ ॥૪૨॥
શોભે કંઠ તે કંબુસમાન, ઓપે ઉદર પિપ્પલ પાન ।
પડે ત્રણ વળ તિયાં સાર, નાભિ ઉંડી વર્તુલ આકાર ॥૪૩॥
પુષ્ટતન કંચન જનોઈ, ડાબે કરે કમંડલું સોઈ ।
દક્ષિણ પાણિમાંહિ દંડ રાજે, શ્વેતાંબરે અંગછબી છાજે ॥૪૪॥
એવા સુખસિંધુ શોભાખાણી, જોયું હેતે નિજજન જાણી ।
હતા ઉદ્ધવ પોતાને સાથ, પ્રેમે કરી પધારિયા નાથ ॥૪૫॥
એવા શ્યામ સુંદર સુખદેણ, નિરખી નાથને ઠરિયાં નેણ ।
પછી રાજી થયા મુનિરાય, પ્રેમે લાગ્યા પ્રભુજીને પાય ॥૪૬॥
હુવા પરવશ પામી આનંદ, થઈ કંઠે વાણી ગદગદ ।
ચાલે ચક્ષુએ નીર ચોધારે, કરે પ્રણિપાત વારે વારે ॥૪૭॥
પછી પ્રભુએ પ્રેમે બોલાવી, આપે બેઠા આસન પર આવી ।
પછી સહુને પાસે બેસાર્યા, હેતે હેરિને તાપ નિવાર્યા ॥૪૮॥
નિરખી મુનિ કરે હેત અતિ, જાણું મિટે શું પીશે મૂરતિ ।
વળી ચાટશે જીભાએ કરી, જાણું ભેટશે ભુજાએ ભરી ॥૪૯॥
એમ મુનિનું હેત અપાર, દીઠું તે આશ્રમને રહેનાર ।
પછી પૂજા કરવાને કાજ, મુનિ લાવ્યા છે બહુ સમાજ ॥૫૦॥
ષટ્દશ પૂજા પરકાર, તેણે પૂજિયા પ્રાણ આધાર ।
પછી ધુપ દીપ ને આરતિ, કરી ધૂન્ય કરી વળી સ્તુતિ ॥૫૧॥

ઈતિ શ્રીમદેકાન્તિકધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામિ શિષ્ય
નિષ્કુળાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણી મધ્યે ઋષિનાં નામ કહ્યાં
એ નામે પાંચમું પ્રકરણમ્ ॥૫॥